MAHMUT ULU

Buharalı Derviş

EMİR SULTAN

"Ben, babamın anlattığı kanadı kırık kuş hikâyesindeki hüzünlü serçeyim."

Hayat

Buharalı Derviş

EMİR SULTAN

© 2020, Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizmetleri ve Tic. Ltd. Şti.
Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

ISBN: 978-605-151-333-1
Sertifika No: 44968

Hayat Yayınları : 710
Edebiyat/Roman : 111
Kitabın Adı : Buharalı Derviş Emir Sultan
Yazarı : Mahmut Ulu
Yayın Editörü : Erol Şahnacı
Metin Editörü : Betül Osmanoğlu
Kapak ve İç Tasarım : Hayat Yayınları
Baskı Yeri & Tarihi : İstanbul, 2020
Baskı & Cilt : Ezgi Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Sanayi Cd. Altay Sk. No: 14 Bahçelievler / İstanbul
Tel: (212) 652 62 62
Sertifika No: 45029

Hayat Yayın Grubu

Molla Gürani Mahallesi, Oğuzhan Caddesi No: 15 Kat: 3
Fındıkzade - Fatih / İstanbul
Tel: 0212 613 11 00 Gsm: 0530 290 99 78 Faks: 0212 613 11 55
www.hayatyayinlari.com - e-posta: hayat@hayatyayinlari.com
twitter.com/hayatyayinlari - facebook.com/hayatyayinlari.com

MAHMUT ULU

Buharalı Derviş
EMİR SULTAN

Hayat

MAHMUT ULU

1980'de Aksaray'da doğdu. Aksaray İmam Hatip Lisesi'ni bitirdi. Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümünden 2003 yılında mezun oldu. Aynı yıl öğretmenliğe başladı. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Ana Bilim Dalında yüksek lisans yaptı. Çeşitli gazete ve dergilerde tasavvuf ve mutasavvıflarla ilgili makaleleri yayımlandı. Pek çok konferans, panel, seminer ve imza etkinliğine katıldı. Yazdığı senaryo ve kitaplarla Anadolu Erenleri'nin tanınmasına öncülük etti. Hâlen Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde tasavvuf alanında doktora yapıyor.

Yayımlanmış Eserleri:

Roman:
Aşka Ağlayan Derviş Yunus Emre

Aşka Ağlayan Veli Hacı Bektaşı Veli

Somuncu Baba Aşkın Sırrı

Aşk Mabedinin İmamı Hz. Muhammed

Hacı Bayrâm-ı Velî Aşkın Nefesi

Buharalı Derviş Emir Sultan

Araştırma:
Somuncu Baba Şeyh Hamîd-i Veli Hayatı ve Eserleri

Ulu Şeyh Cemâleddin Aksarâyi Hayatı ve Eserleri

Film Senaryosu:
Somuncu Baba Aşkın Sırrı

Çocuk Serisi:
Ateşsiz Fırın Somuncu Baba

Aşkın Yolcusu Yunus Emre

Sevgi Kapısı Taptuk Emre

Ekinsiz Tarla Hacı Bayrâm-ı Velî

İletişim: mahmtulu

Eğer gönlün benimleyse
Yemen'de olsan bile yanımdasın.
Eğer gönlün benimle değilse
yanımda olsan bile uzaktasın.

ŞEHRİM, AİLEM VE BEN

Buhara!

Doğduğum lakin doyamadığım şehrim…

Hatıralarımın en tatlı ve en acı yanlarını kalbime işlediğim, her adımda bir parçamı bırakarak gittiğim, zemheri soğuklarına takılan kırık bir hikâyeyi gözlerimden akıtarak terk ettiğim kadim şehir…

Ben, Ali oğlu Muhammed Şemseddin! Yani dinin güneşi.

Tarih beni "Emir Sultan" diye bildi. Oysa ben kendimi ne güneş bildim ne de Emir. Çünkü kalbime söz geçirecek takati de yönümü ışıtacak güneşi de yitirdim.

Kimse bilmedi güneşim nerede battı, takatim ne vakit tükendi. Göğsümde saklı el değmemiş ızdıraplarla, acımasız bir poyrazın elindeki kanatlarımın ne vakit kırıldığını kimse bilmedi!

Attığım her adımda içime saplanan hıçkırıklar bedenimi mesken bildi. Oysa benim varıp sığınacağım bir gölgem bile olmadı. Bu yüzden bedenimle yola çıkmadım. Çünkü yokluk yolu varlıkla varılmaktan çok uzaktı. Varmanın ne olduğunu bilemedim lakin yanmanın ne olduğunu iyi bildim.

Satırlar beni onca acıyan yanıma rağmen ballandırarak anlatsa, türlü türlü kerametlerimden övgüyle bahsetse, bende koskocaman marifetlerin olduğunu belletip beni hayatımda hiç varmadığım makamlara yüceltse de ben, sahip olduğu tek güzelliği dedem Resulullah'ın torunu olmaktan ibaret olan, Buharalı, bağrı yanık bir derviş ve babamın anlattığı "Kanadı Kırık Kuş" hikâyesindeki hüzünlü serçeyim.

Ben, Ali oğlu Muhammed Şemseddin! Yani dinin güneşi.

Babam adımı Şemseddin Muhammed koymuş. Büyük dedemin adıymış. Şemseddin dinin güneşi manasına gelir. "İnsan, adına layık yaşamalıdır." derdi dedem. Diğer adım ise en sevgili dedemin adıydı yani peygamberimizin… Lakin ne babam ne de annem bana adımla hiç hitap etmemişlerdi. Beni hep "Emir" diye çağırırlardı. Mahallede bütün komşularımız da Emir derdi.

Dedemi hayal meyal hatırlıyorum. Mektep yaşına geldiğimde vefat etmişti dedem. Onunla çok vakit geçirememiştim lakin babamın anlattığına göre eli bol biriymiş, kapısına gelen kimseyi geri çevirmezmiş, ibadete çok düşkünmüş. Dedemin keçi derisinden yapılma seccadesinin ayak bastığı, dizini ve alnını koyduğu kısımlarının niye yırtılacak kadar aşındığını da çok sonraları anlamıştım. Ninemi hiç görmemiştim. Ben henüz dünyaya gelmeden önce göçmüş ahirete.

Babam çömlekçiydi. Adı Emir Ali olsa da adından çok çömlekçi manasına gelen "Külâl" lakabıyla tanınıyordu. Buhara'da sevilen bir kimseydi. Duasını almak için kendisine gelenlerin sayısı belirsizdi. Babam, söylediği kadarıyla Kübreviyye tarikatına mensupmuş. Tasavvuf neşvesini ve tarikat usulünü Hâce İshâk-ı Huttalânî'den Necmeddîn-i Kübrâ'ya kadar ulaşan silsileden almış. O zamanlar bu isimlerden çok bahsederdi lakin pek anlamazdım. Ne zaman ki elif - ba, zihnimde harf olmaktan

öte bir mana kazanmaya başladı, işte o zaman anladım tasavvufu da Kübrevîliği de ve dahi diğer tarikatları da. Ben de babam gibi Kübreviyye tarikatını benimseyerek yetiştim.

Yetişmemde şüphesiz babamın emeği çok büyüktür. Beni iyi yetiştirmek için büyük gayret göstermiş; zamanın zahirî ilimleri dediğimiz fen ve tabiat ilimlerini, hendese ve hesap ilmini, gök ilimlerini ve dahi coğrafyayı; dini ilimler dediğimiz fıkıh, tefsir, hadis, kelam, belagat; bâtını ilimler dediğimiz tasavvuf, zikir, tabakat ilimleri ile pek onay vermemekle birlikte sırf bilgim olsun diye hurufat ve cifr ilimlerini bana öğretmişti. Tasavvufa olan sevgisinden dolayı Allah dostlarının hayatından, öğütlerinden bahsederdi. Özellikle sık sık şeyhi Necmüddîn-i Kübrâ'nın menkıbelerini anlatır, onun ahlakına dair bilgiler verirdi. Allah dostlarının hayat hikâyelerinden çok etkilenirdim. Ancak en çok etkilendiğim olaylardan biri Necmüddîn-i Kübrâ'nın ilerlemiş yaşına rağmen Moğol'a karşı savaşması ve şehadete ermesi olmuştu. Küçük yaşımda kalbime kazınan bu bilgenin hayatını bütün yönleriyle öğrenmeyi kafama koymuştum.

Beni sağlam bilgi ve ahlak temelleri üzerinde yetiştirmeye çalışan babam, bir meslek sahibi olmanın ve çalışarak kazanmanın vacip olduğuna inandığı için bana çömlekçiliği de öğretmişti.

Annem ise dili dualı, kalbi mahzun bir melekti. Geceleri çok zaman ayakta olduğunu görürdüm. Lakin o zamanlar teheccüd namazının ne demek olduğunu bilmiyordum. Hayır yapmayı çok sever, yaptığı hayrı kimseler görmesin diye gizlice yapardı. Küçüklüğümde kalbime kazınan peygamber kıssalarını onun dilinden öğrenmiştim. Cömertlerin cömerdi Hazreti İbrahim'in hayatını, güzeller güzeli Hazreti Yusuf'un serüvenini, sabrı öğreten Hazreti Eyyüp'ün duasını ve daha nicelerini hep ondan dinlemiştim.

ÇÖMLEKHANE

Buhara'da soğuk mevsim bitmiş, havalar iyice ısınmaya başlamıştı. Göçmen kuşlar Buhara semalarında yeniden süzülürken evlerin saçakları üzerindeki leylek yuvaları şenleniyor, kırlangıçlar ve ebabiller duvarların kovuğuna yerleşiyordu.

Gezgin dervişlere benzeyen küçük bulutlar dışında çölün çadırı sayılan büyük bulutlar, yaz mevsimi gelince Buhara semalarına pek uğramazdı. Güneşin insafsızca hücum ettiği toprak, toz duman olurken kimse evinden dışarı çıkamaz, ağaçlardaki yapraklarda hiçbir kıpırtı olmazdı. Çöl sıcaklarına alışık bedevileri bile telaşa düşüren bu mevsimde ahali, dağ yelinin esmesi için gözlerini kuzeydeki yamaçlara dikerdi.

İnsanın serin yele hasret kaldığı öyle bir gündü. Uyandığımda güneş çoktan iki mızrak boyu yükselmiş, pencereden vuran ışıklar ayak ucuma çoktan düşmüştü. Dün akşama doğru hava biraz serinleyince bugün yapacağımız çömleklerin çamurunu karmak için geç vakitlere kadar babama yardım etmiştim. Bu yüzden ilk kez bu kadar geç uyanıyordum. Ge-

len tıkırtılarla uyandığımda annemi bir yandan divanhaneyi düzenleyip diğer yandan da ocağa vurduğu çorbaya bakarken gördüm. Elimi yüzümü yıkadıktan sonra annemin ocakta kızarttığı gevreği çorbaya katıp hızlıca yedim. Kalemimi, kitabımı hazır ettikten sonra doğruca mektep yoluna düştüm.

Aklım dün geç vakitlere kadar çalışan ve oldukça yorulan babamdaydı. Bu yüzden sabahtan hocaya dersimi verdikten sonra sınıftan ayrılıp babamın yanına vardım. Sabah erkenden çömlekhaneye giden babam ocağı yakmıştı. Öğlenin sıcağıyla birleşen alevler çömlekhaneyi dayanılmaz hâle getirse de ateşin kavurucu etkisinin yüzümü kavurmasına aldırmadan işe koyuldum.

Babamın alev püsküren ocaktan çıkardığı çömleklerin en küçüklerini alıp dışarıdaki sekiye diziyordum. İşim ağır değildi aslında ancak babamın deyimiyle daha çok "körpe"ydim. Ellerimde nasır, yanaklarımda yara kabuğu henüz oluşmamıştı. Ateşe uzattığım çömleklerden gelen sıcaklık nefes almamı dahi zorlaştırıyordu. Alnımdan akan terler, kaşlarımın yanından süzülüp yanaklarıma doğru iniyordu.

Babamdan öğrendiğim bir usulle boynuma doladığım yağlık denilen mendili alıp alnımdaki ve yüzümdeki terleri el çabukluğuyla siliyordum. Vakit öğleyi bulduğunda sıcak dayanılmaz bir hâl almıştı. Boğazımın kuruduğunu, gözlerimin yaşardığını fark edebiliyordum. Geç başladığım işime, nefeslerim beni terk etmeden ara vermem gerektiğini düşündüm. İmdat diler gibi babama seslendim:

– Babacığım! Ben artık nefes alamıyorum. Müsaadenle dışarı çıkıp biraz serinlemek isterim.

Halime gülümseyen babam:

– Tabii ki oğlum. Çık, ferahlayıncaya kadar bekle. Çeşme başında elini yüzünü güzelce bir yıka, dedi.

– Tamam babacığım.

– Çok gecikme ha! Çömlekleri sekiye dizmemiz lazım.

Çömlekhaneden çıkar çıkmaz yüzümde hafif bir serinlik hissetsem de bu serinliğin, içerideki hararetin dışarıdakinden çok daha fazla olmasından kaynaklandığını biliyordum. Biraz alışınca dışarıdaki havanın ocaktaki ateşten pek farklı olmadığını anladım. Bu vakitte yapılacak en iyi iş serin bir dal gölgesinde, soğuk bir suya bulanmak olurdu. Caminin yanındaki çeşmeye kadar idare etmesi için çömlekhanenin önündeki taş havuzda yüzümü bir güzel yıkadım. Gözlerim açılınca doğruca camiye doğru yürüdüm.

Çömlekhaneyi geride bırakırken sokakların iki tarafına dizilmiş bezircilerin, haddadların ve dahi pek çok bakır kalay ustasının dizdiği ürünlerle daralan sokakların çıktığı meydandaki çifte minareli büyük camiye attım kendimi. Caminin avlusundaki, dağ sularını şehre taşıyan çeşmenin başına koştum. Öğlen ezanını bekleyen iki erkenci ihtiyarın dışında oldukça sakin olan avluda iyice serinledim. Ezan vakti camiye gelen babamla beraber namazımızı kılıp yeniden ocağın başına geçmek üzere çömlekhaneye döndük.

Babam camiye gelmeden önce bütün çömlekleri ocaktan çıkarmış, tek tek sekiye dizmişti bile. Bir süredir ocakta pişmeye bırakılan yeni çömlekleri çıkaran babama baktım. Kömür ocağının demiri gibi kıpkırmızı olan elleri, dikkatimi çekmişti. Ter izi, sel sularıyla yarılmış toprağa benzetmişti yanaklarını. Testileri pişirdiği ocağın başında durmaktan o kadar terlemişti ki yağmurda kalmışçasına üzerindeki elbisede kuru yer kalmamıştı. Babamın bu hâline oldukça üzülmüş-

tüm. Hem üzüntü hem de işleri yarım bırakıp gitmiş olmanın verdiği mahcubiyet tüm bedenimi kapladı. Çekinerek:

– Babacığım! Bütün işi bitirmişsin. Keşke biraz bekleseydin de beraber yapsaydık, dedim.

– Olsun evladım. Ha seninle ha sensiz. Sonuçta bu iş yapılacaktı ve ben tek başıma yaptım, diye karşılık verdi.

Bir müddet nefes almak için testileri dizdiği sekinin ucuna oturan babamın yanına diz çöküp:

– Babacığım! Sen hiç yorulmaz mısın? Ellerin yanmaz mı? diye sordum.

Söylediğim her sözü büyük bir ciddiyetle dinleyen babam, bunları bir o kadar da çocuksu bir masumiyetle sorduğumun farkındaydı. Saçımı okşayıp:

– Tabii ki yorulurum evlat. Ama akşam eve gönül huzuruyla gidip de bir güzel uyuyunca hiçbir şeyim kalmaz, diyerek cevap verdi.

Babamın işi oldukça zordu. Bu yüzden de şehirde çömlekçilik yapan birkaç kişiden biriydi. Lakin bu durumdan hiç şikâyetçi değildi. "Alın teriyle kazanılan rızıktan daha kıymetli bir rızık yoktur." derdi. Babamın ateşten kıpkırmızı olmuş eli, içimi acıtmıştı. Hemen kalkıp sekide duran testiyi aldım:

– Ellerinin kızıllığı hâlâ gitmemiş. Biraz su dökeyim de serinlesin babacığım.

Babam sanki eli kızaran kendisi değilmiş gibi hiç oralı bile olmadan ellerine bakıp, tebessüm ederek başımı okşadı:

– Yok evladım, yok. İbrahim Peygamberin yolundan gidene ateş ne etsin? Yanacak olsaydı o yanardı. Oysa Mevla ateşe, "Ey ateş, İbrahim için soğuk ve serin ol." demişti. İşte benim ellerime dokunan ateş de benim için soğuk ve serindir.

YAKMAYAN ATEŞ

Babamın ateşe yanıklığı, İbrahim Peygambere olan muhabbeti ve sözleri kadar teslimiyeti de çok etkiliyordu beni. Bu teslimiyette İbrahim Peygamberin tesiri büyüktü. Dünya ateşinde babam, gözünü kırpmadan İbrahim aleyhisselam oluyorsa ben de bir bıçak imtihanında İsmail aleyhisselam olabilmeliydim. Olabilmeliydim ki dedem Hüseyin gibi kızıla boyanan ırmaklara "can" diye atılmaktan çekinmeyeyim. Lakin zaman, bana daha o yaşlarda bir hakikati öğretmişti: "Bir şey olabilmek için o şeyi tanımak gerekir."

Neredeyse her gece annemin anlattığı kıssalarla uyuyordum. Hele de peygamberlerin hayatını bin sefer dinlesem bile bıkmazdım. Anneme bu gece İbrahim Peygamberin hayatını anlattıracaktım.

Gece tül tül karanlığını sermiş, gök kubbe kandillerle aydınlanmıştı. İbrahim aleyhisselamı tanıma arzum ise Nemrut'un ateşinden daha parlak ve daha yakıcıydı. Yatağıma uzanmıştım. Annem de hemen yanı başımdaydı.

– Anneciğim! Bu gece ateşe hükmeden sultanı anlatır mısın?

– Ateşe hükmeden sultan, Allah'tır yavrum. İstersen şöyle diyelim; ateşe hükmeden sultanı arayan kul!

– Ne güzel de yakıştı anne. Ateşe hükmeden sultanı arayan kul!

– El Hak öyledir oğlum, dedi annem ve anlatmaya başladı:

İbrahim aleyhisselam ne güzel bir kul idi. Babasının yaptığı ve sattığı putlara tapmıyordu. Taştan yapılmış putların ilah olabileceğine asla inanmıyordu. Ancak kime tapacaktı? Bu sorunun cevabıyla yanıp kavruluyordu. Herkesin bir ilahı varsa onun da bir ilahı olmalıydı. Ama kim? Nerede?

Bir gün annesine şöyle dedi:

– Anneciğim, benim Rabb'im kimdir?

– Benim, yavrum. Senin Rabb'in benim.

– Peki, senin Rabb'in kimdir?

– Benim Rabb'im de baban.

– Ya babamın Rabb'i kimdir?

Annesi İbrahim'in yaşından beklenmedik bu sorular karşısında hayrete düşmüş, konuşmalarını lafı değiştirerek bitirmişti. Kocası Âzer eve gelince olanları ona anlattı. Fakat Âzer, karısının söylediklerini İbrahim'in çocukluğuna verip önemsemedi. Ancak birkaç gün sonra oğlunun aynı soruları kendisine soracağından haberi yoktu.

– Ey Babacığım! Benim Rabb'im kimdir?

– Annendir oğlum.

– Peki, annemin Rabb'i kimdir?

– Annenin Rabb'i de benim.

– Peki, o zaman senin Rabb'in kimdir?

– Hepimizin en yüce sahibi olan Nemrut.

– Peki Ya Nemrut'un Rabb'i kimdir?

Bu sual İbrahim'in babası Âzer'i endişelendirmişti. Lakin oğlunun bu konuya daha fazla eğilmesini istemediğinden İbrahim'in kalbine düşen kordan habersiz, onu şöyle geçiştirdi:

– Sus artık. Bir daha da böyle şeyleri kafana takma.

İbrahim, aklına takılan soruların cevabını bir türlü bulamamıştı. Fakat zaman hızla geçmiş, artık büyümüş ve bir delikanlı olmuştu. Çocukken içine düşen kor, şimdi dalga dalga büyüyen bir yangına dönmüştü ve bu yangın, Nemrut'un ateşinden daha büyük ve yakıcıydı.

Bir gün Rabb'ini bulmaya karar verdi. Çünkü putlar asla İbrahim'in Rabb'i olamazdı. Sabahın erken saatlerinde evinden çıkıp gece yarısına dek her yerde Rabb'ini aradı. Nihayet gece olunca bir kayanın yanına oturdu. Yorulmuştu. Başını geriye doğru yasladı. Bir yıldız gördü ve "Rabb'im budur." dedi. Yıldız batınca da "Ben batanları sevmem." dedi. Ay'ı doğarken gördü ve "Rabb'im budur." dedi. O da batınca "Yemin ederim ki Rabb'im bana doğru yolu göstermeseydi elbette sapıklığa düşen topluluktan olurdum." dedi. Güneş'i doğarken görünce, "Rabb'im budur, bu hepsinden büyük!" dedi. Sonra şehre dönmek için yola koyuldu. Yolda gün, geceye dönüp güneş de batınca "Ben batanları sevmem. Benim Rabb'im her şeyin ve hepsinin sahibidir. Evet, benim Rabb'im her şeyi yaratandır. Doğmaz da batmaz da." diyerek gerçek İlah'ı buldu. Sevinç içinde eve döndü.

Puthanede put yapıp, yaptığı putları satarak geçimini sağlayan Âzer, bir gün oğlu İbrahim'in eline birkaç put tutuşturup

satması için onu çarşıya gönderdi. Ancak küçüklüğünden itibaren putlara hiç ilgi duymayan İbrahim, putların boynuna bir ip takarak onları yerlerde sürüye sürüye çarşıya gitti. Kalabalık içinde şöyle bağırıyordu:

– Fayda ve zarar vermekten aciz olan bu putları kim alır?

Ahali putları yerde sürükleyen İbrahim'e dikkat kesildi:

– Sen bizim ilahlarımızı mı yalanlıyorsun?

– Ey kavmim! Ben sizin (Allah'a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Ben yüzümü tamamen, gökleri ve yeri yoktan var edene çevirdim ve artık ben, Allah'a ortak koşanlardan değilim.

Kavmi onunla tartışmaya başladı:

– İbrahim, sen gerçekten haddi aşanlardansın. Eğer bu saçmalığa bir son vermezsen korkarım seni cezalandıracağız.

O da onlara şöyle dedi:

– Beni doğru yola eriştirdiği hâlde Allah hakkında benimle mücadele mi ediyorsunuz? O'na ortak koştuklarınızdan hiç korkmuyorum ancak Rabb'imin dilediği şey hariç. Rabb'im ilmiyle her şeyi kuşatmıştır. Hiç düşünmez misiniz ki hakkında hiçbir delil indirmediği hâlde, siz Allah'a ortak koşmaktan korkmuyorsunuz da ben sizin ortak koştuklarınızdan nasıl korkarım? Eğer bilirseniz söyleyin, bu iki topluluktan hangisi güven içinde olmaya daha layıktır?

(Hikâye, En'am Suresi'nin 74. ve 81. ayetleri arasından alınmıştır.)

YANMADAN PİŞİLMEZ

Hazreti İbrahim'in kıssasının daha başındayken uyuyakalmışım. Lakin gecenin yokluğa bürünen derinliklerinde, uyuduğum odanın tavanından, hasırından, döşeğinden ve her bir köşesinden İbrahim Peygamberimin babasına seslenişini yanımdaymış gibi duymuştum. Uyandığımda İbrahim'in yangınını ve ateşlerin gül bahçesine dönüşünü duyumsadım. Lakin yanmak bahsinin daha en başında, Hazreti İbrahim'in düştüğü kor ateşlerin kalbimde nasıl söneceğine dair arayışım belirsizliğini korusa da zihnime çentik açan sorularım, beni Molla İshak'a götürecekti.

Urum'dan gelen ve mescitte hocalık yapan Molla İshak oldukça dikkatimi çekiyordu. Molla İshak'ın gizemli bir yaşantısı ve uzun bir yol hikâyesi vardı. Belki de beni mektepten çıktıktan sonra babama gitmekten alıkoyabilecek tek kişi Molla İshak'tı. Kim bilir belki de kadim yazgımı Molla İshak'ın sözlerinden okuyordum ve atam İbrahim'in kadim yangınını da Molla İshak'tan dinleyecektim.

Öğle namazını kılıp mescitten çıkınca bir zamanlar Zerefşan Irmağı'ndan sızan sulara dil olan Eyyüp Çeşmesi'nin ka-

lıntılarının yanındaki kalın gövdeli, küçük yapraklı ağacın altında bir süre Molla İshak'ı bekledim. Mescitten çıkan Molla, neden beklediğimi anlamıştı:

– Şemseddin, deyip gülümsedi. Böylece bana da sorumu sormak için fırsat doğdu.

– Hâcem, merakımı mazur görün lütfen. Lakin sanki atam İbrahim'in yangınından bir kor, tam şuramda kıvılcımlanır durur. Anlatın ne olur, bu yangın nasıl bir yangındır?

Molla İshak bir süre öylece durdu. Sanki acelesi olup da uzaklara gitmek için binek bekleyen yolcu gibi uzayıp giden boşluğa telaşla baktı ve:

– Yanmadan bilinmez yangın! Otur bakalım şöyle, dedi.

Sonrasında elini omzuma atıp anlatmaya başladı:

– İbrahim aleyhisselam ateşe atılınca önce annesi, sonra babası, ardından sevenleri ve nihayet ona düşman olanlar buz kesti. Derken annesinin gözyaşları dondu. Babasının kızgın bakışları ateşin ortasında asılı kaldı. Ne İbrahim ateşi gördü ne de ateş İbrahim'i. Ateş, bağrı yanık serzenişlerine üflenen serin bir aşk meltemini yudumladı. İbrahim ise tanrı diye peşinden koştuğu ayı, güneşi, yıldızları, babamız Âdem'i, gülümseyen yüzüyle Hâbil'i, eli kanlı Kâbil'i ve dahi kendinden önce ve sonra gelen peygamberleri gördü. Boşuna atılmamıştı ateşe. Görünmeyen ne varsa İbrahim Peygamberimize ateşin içinde gösterildi. İbrahim aleyhisselam ateşte kendini gördü Şemseddin. Hazreti Nuh vaktine uzandı. İsmail aleyhisselam tufanında boğulmamak için tufanı yaşadı. Yol olgunluk demektir, merhale demektir. Uzun yollar kat etti İbrahim aleyhisselam ateş içinde. Makamdan makama erdi, makamı cemalde tecelli edip kemali seyretti. Öyle bir yere geldi ki bir ara durdu. Orada bir kapı vardı. Esasında yokluk içindeki varlık kapısıydı bu. İki melek belirdi karşısında.

Biri kanatlarıyla serinlik verirken diğeri kapıyı araladı. İbrahim aleyhisselam ayaklarının yere basmadığını fark etmeye başladı. Yürüyecek oldu ama basacak zemin bulamadı. Kendisini yokladığında ayaklarının da yerin de yerde olmadığını gördü. Varlık sahasından sıyrıldığını o vakit anladı. Zira oradan sonrasına kul kendi iradesiyle gidemez ancak götürülebilirdi. Zaman yoktu; renk, işaret, belirti, aklık, karalık, kelime, hece, harf yoktu. Var olan tek şey "yok" idi. Bildi ki yokluğa mana veren bir "var" varmış. O anda bin yıllık zamanın nasıl da dürüldüğünü, uçsuz bucaksız Bezm-i Elest'e doğru nasıl süzüldüğünü seyretti. Sonra bir ses duydu: "Göklerde ve yerde kim varsa O'nundur. O'nun yanında olanlar, O'na ibadet etmekte büyüklüğe kapılmazlar ve yorulmazlar." (Enbiya Suresi, 19. ayet) Derken yokluğun doldurduğu âlemi bir "Hû!" sesi kapladı. Sonra bütün melekler, tüm arş secdeye kapandı. İbrahim aleyhisselam kendini yokladığında secdedeydi ve zaman, önünden kayıp gitmişti. Bin yıl kaldı secdede. Sonra yeni bir ses işitti: "Allah-u ekber ve lillahilhamd." Başını secdeden kaldırdığında parmaklarının arasından süzülüp giden ateşi gördü. Dizlerinin üzerinde durup etrafı seyretti. Sadece alevler, sadece kızıllık vardı. Sanki bir rüya gibi olup bitmişti her şey. Allah, yarattığını yeni bir yaratışla yeniden var ediyordu. Kızıl kor olup göklere uzanan ateş, göklerden yağmur olup inmeye; ayakları altında eriyen odunlar, kımıltıyla gökten inen yağmur suyuna karışmaya başlamıştı. İbrahim aleyhisselam, kollarında hissettiği ellerin sahibiyle göz göze gelince annesinin sevinç gözyaşları rahmet yağmurlarına karışıverdi.

Molla İshak, sözlerini tamamladığında İbrahim atamın ateşinde kıvranmaya başlamıştım. Lakin onun tüm yolcuğuna karşın ben, olduğum yerde çakılıp kalmıştım. Âdeta kuru bir dal gibi kımıltısız duruyordum. Elimi, ayağımı, kollarımı ve hatta gözlerimi hareket ettiremiyordum. Birden gözlerime bir perde indi,

sonra da açıldı. Tam karşımda bir kapı gördüm. Kapıdan yanaklarıma doğru esen bir serinlik hissettim. İçimi ferahlatan serinliğin geldiği kapıya doğru yöneldim. Ruhumu ferahlatan serinliğin yayıldığı kapıyı tam açacaktım ki birden sert bir şekilde sarsıldım. Etrafıma baktığımda Molla İshak'ın kollarındaydım.

– Şemseddin'im iyi misin? Birden kendinden geçip bayıldın.

Yanaklarımda hissettiğim serinliğin tesiriyle:

– İyiyim hâcem, diyebildim.

– İstersen eve kadar götüreyim seni, benzin soldu.

– Teşekkür ederim. Sanırım sıcaktan oldu. Kendim giderim. Zaten ocağa, babamın yanına gideceğim.

Molla İshak'tan ayrılıp babamın yanına gittiğimde, onu ocağın sıcağında buldum. Bir müddet seyrettim. Yaptığı çömlekleri güneşte kuruttuktan sonra ateşe atıyordu. Hatta bazılarını iki kere ocağa sürüp pişiriyordu. Kendi yangınımdan habersiz babama sordum:

– Babacığım! Çömlekleri neden ateşe atıyorsun? Güneşte kurumaları yetmez mi?

Önce başımı okşadı. Nasırlı elleri yumuşacık gelmişti. Daha sonra tebessüm ederek cevap verdi:

– Bak oğlum! Bu yaptığımız çömlekleri eğer ateşe atmaz ve iyice pişirmezsek dayanıklı olmazlar, hemen kırılırlar. Bazılarını iki kere pişiririz, böylece daha sağlam olmasını sağlarız.

– Hımm! Anladım babacığım. Topraktan yapılmış bir kabın bu kadar sağlam olmasının sebebi ateşte pişmesiymiş yani. Bu sayede suyu da sızdırmıyor galiba?

– Elbette. Yalnız burada dikkat etmeni istediğim bir ayrıntı var.

– Nedir babacığım?

– İnsan da aynen bu çömleğe benzer. Aslımız topraktır ve ne kadar pişersek o kadar sağlam oluruz.

– Biz de mi ateşte yanacağız sağlam olmak için babacığım?

– Hayır. Ancak bizi pişiren şeyler yaşadığımız olaylar ve en çok da çektiğimiz sıkıntılardır. Bu nedenle insan başına gelenleri bir imtihan saymalı. Ne kadar çok imtihan olursak o kadar sağlam ve olgun oluruz.

– Yani başımıza geleni Allah'tan bilmeli ve ne gelmişse razı olmalıyız, öyle mi?

– Elbette. Bunlar bizim daha olgun olmamızı sağlar.

– Anladım babacığım.

Babama cevap verirken İbrahim Peygamberin yangınını dinlediğimde yaşadığım savrulma hâlini yaşadım. Bakışlarım yeniden çok uzaklara kilitlendi.

Neydi bendeki bu gurbet insiyakı? Ya çözmeye muvaffak olamadığım hüzün yumağı? Nedense içime dolan mananın kalbimde bir ağırlığa, daha sonra o ağırlığın beni yükselten bir miraca dönüştüğünü hissediyordum.

Sanki başıma gelecekleri daha gelmeden önce yaşıyordum. Babam, ileride olacak imtihanları şimdiden haber veriyor gibiydi. Hakikat tarihinin yazdığı değişmez kanunlar vardı. Bu kanunlardan biri de insanın gelecekteki yaşantısını geçmişindeki izler üzerine inşa ettiğidir.İnsan bir enkaz, insan bir muamma… Sakın kızma kimseye yaşadığı hayatın renginden ya da sığlığından ötürü. Kimseyi itham etme yaşadığı imtihanı bilmeden. Enkaz gördüğünde orada hangi hazinelerin gizli olduğunu, mamur gördüğün yüzde hangi yıkımın yattığını bilemezsin…

SONBAHAR

Son zamanlarda içimde tuhaf bir sıkıntı vardı. Ne olduğunu anlamamıştım ama ağaçların sararıp düşen yaprakları bana bir şeyler fısıldıyordu sanki. Mevsim gibiydim. İsterdim ki ilkbahar olayım, cemre cemre düşeyim, düştüğüm yerden boy verip yükseleyim… Lakin nasibime sonbahar düşmüştü.

Buhara'ya sonbahar gelmiş, baharda yemyeşil olan ağaçların yaprakları iyice sararmıştı. Dalına küsmüş yapraklar, onca zamanlık birlikteliğin hatırını gözden çıkararak, küçük bir esintide tutunamayıp yere düşüyordu. Rüzgârda bir o yana, bir bu yana savrulan yaprakların çığlığına kuşların göçü eşlik ediyordu.

Her bir yaprağa hüzünle baktığım gibi sıcak memleketlere göç eden kuşları da onlara veda edercesine aynı hüzünle uğurluyordum. Ancak çok büyük bir ayrılığın beni beklediğini bilmiyordum.

Kavruk bir sonbahar sabahı, annemin neşeli sesi yerine acıyla inleyen sesiyle uyandım. Annem ateşler içinde kıvranıyordu. Babam, şifacıya haber etmişti lakin henüz gelen giden yoktu. Ne yapacağımı bilmiyordum. Küçücük ellerimi, annemin alnından ayrılmaya hazırlanan birkaç damlanın üzerinde gezdirdim. Annemin hırıltılı seslerine karışan merhamet dolu bakışlarıyla karşılaşınca hayatımın en kıymetli anını yaşadığımı hissettim. Son bakışıymış meğer annemin. Dünya gözüyle son kez göz göze gelişimizmiş. Nereden bilecektim…

MAHMUT ULU

Buharalı Derviş
EMİR SULTAN

İkindi güneşi dökülürken yaprakların arasından, bulutlar göğe akın etti. Yer tufan, gök bayram! Göğün göğsüne sevinçler yazıldı. Ummanları devşiren şiirler süzüldü semaya. Kuşlar sürgünlerden döndü bir bir. Kanadı kırık bir kuş, dayanıksız dünya dallarından bıraktı kendini. Gelenin heyecanından melekler kanat çırptı. Rüzgârın yelinde derinleştikçe bir ilahiye dönüşen yaprakların zikrine "Ya Hû!" sesleri karıştı.

Duvarlardan süzülüp gelen bir söz kapattı can perdesini:

"İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn."

"Şüphesiz O'ndan geldik, O'na döneceğiz."

Sonra gökler açıldı. Rüzgâr dindi. Kuşlar sustu…

www.hayatyayinlari.com

9 786051 513331

twitter.com/hayatyayinlari
facebook.com/hayatyayinlari
Instagram.com/hayatyayinlari